

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă ese de 2 ori: Joi'a si Dumineacă, Foi'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2\frac{1}{3}$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVI.

Se prenumera la poste c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrală a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 54.

Brasovu 24|2 Iuliu

1873.

Brasovu 22 Iuliu n. 1873.

Dela Vien'a ni se scrie despre situatiunea politica in Austri'a urmatóriele: Foile partitei decembriste se afla necesitate a scrie articuli lungi despre posibilitatea unei reactiuni in politic'a de pana acum a Austriei si despre urmarile posibile ale unei asemenea schimbari. Dér' nu numai pres'a partitei guvernamentali, ci tota lumea austriaca simte, ca se aprobia o reactiune. Cumu va fi acésta, in ce forma se va presintá? Se'ntielege, ca nimene nu este inca in stare a respunde la asemenei intrebari, cari astadi se ventilează si in tota pres'a. Atitudinea ministrului de culte Stremayr, care le face clericalilor pe voia, coramisandu pe invetatori populari si aplicandule din nou ideele mai uitate despre „purtarea cu fric'a vladicului si alui Ddieu," apoi cris'a finanziaria, care inca nu a lăsat finit, — au contribuitu multu la latirea si consolidarea faimei despre o reactiune iminenta. Omennii au inceputu a destinge intre cutrieratur'a (Krachulu) economica-natiunala si „Krach"-ulu politici si -si sioptescu unii altor'a, mai in secretu, deca se tienu de partit'a domnitor'a; mai pe facia deca facu parte din opositiune: ca dupa tota calculatiunea mintii sanetóse se pote prea lesne intemplá, că „Krach"-ulu financiaru se aduca in urm'a s'a si „Krach"-ulu politico. Cutrieratur'a acésta politica in se nici-decumu nu le ar' veni la socotela decembristiloru, pentru aceea se silescu foile loru a infrumsetia catu de multu situatiunea, in se singure trebuira se recunóasca, ca timpulu in care traimu este atatu de seriosu, incat astadi nici o „Neue freie Presse" séu unu „Tagblatt" nu mai suntu in stare a seduce opinionea publica, care s'a cam saturat si scandalisatu de resultate triste ale erei asia numite liberale. Discusiunea publica despre discordarile si siansele reactiunarie in se totusi a avutu si pana acumă óresi-cari resultate. S'a constatatu prin trens'a pro primo slabitiunea regimelui actualu, care in urm'a crisei din urma e forte sdruncinatu in pusetiunea s'a. Chiaru persone din cele mai de susu, se asicura, c'au suferit multu in urm'a catastrofei bursiane. Mai departe s'a recunoscutu, ca misuntiele reactiunarie austriace stau in legatura cu intrég'a miscare reactiunaria in Europ'a si de cum-va voru ave succesulu intentiunatu, se va schimbă situatiunea politica européna intr'atata, in catu Austri'a s'ar' apropiá érasi de Franci'a. De cum-va s'ar' schimbă sistemulu remané-va óre cont. Andrassy in postulu seu séu ba? Si acésta intrebare si-o pu-sera nemtii ingrijiat si o responsera sustienendu, ca cont. Andrassy va trai si va murí cu „sistemulu liberalu." De alta-partie nemtii astépta multu si in momentele de facia pentru egemonia loro, dela probat'a energia a unui unguru că cont. Andrassy. Viatoriulu ne va deslusii tóte. In dilele trecute se respondi si fain'a despre o crisa a cabinetului si se representara din partea diferitelor organane de candidati ai nouului regim: d. de Hoffmann, siefulu de instructiune in ministeriulu de esterne si mai cu séma Schmerling. Foi'a cardinalului Rauscher asecura in se, ca desi merita atentiu d. Schmerling, totusi dupa informatiunile ce le are, crede, ca si curtea considera timpulu lui Schmerling de trecutu. Urmarile „Krach"-ului din urma s'au sprigionit si susu, forte susu — scrie foi'a numita — si acumă esu la lumina spre a concentrá tota puterea totu mai multu intr'o mana, care este absolutu „curata,"

si este cunoscuta si pretiuita că atare si la locurile mai innalte. In tonulu acest'a misticu se espectatoréza fóia lui Rauscher „Volksfreund," si clericalulu „Vaterland" inca nu lasa a se intrece de colegulu seu. Ce se va alege din melodiele aceste reactiunarie — vomu vedé in curundu.

Cu tota tendint'a s'a „civilisatória pacifica", trambbitiata prin diurnale, espositiunea universale nu a potutu face se incete lupt'a interna constitutiunala in Austri'a nici pentru unu momentu. Opositiunea cislaitana nu s'a lasatu a se conturbá nici decumu in activitatea sa, ea se prepara cu tota energi'a si seriositatea pentru alegerile venitorie. Tendint'a mai de aprópe a opositiunei federaliste este a reesi la alegerile viitorie directe cu majoritatea. Déca voru invinge opositiunalii la alegeri, atunci se voru consultá, se intre séu ba in senatulu imperialu. Pana acumă vocile diferite ale presei federaliste au convenit in punctulu, ca boemii numai atunci voru poté intra in Reichsrath déca voru fi siguri de majoritate. Apoi s'ar' recere neaperatu si schimbarea ministeriului de facia spre ale face posibila intrarea. Pana acumă dér' opositiunea boema nu a luat' alta decisiune de catu aceea, a participá cu energia la alegerile directe. Regimulu pune totu in miscare, spre a face propaganda intrarii neconditiunate la poporulu boemu, dér' nu-i va succede nou'a tactica afara déca conducerii poporului boemu voru consimti la acésta, ceea ce in se nu este de crediu. In Prag'a apare o brosura noua, „Nation", care face propaganda pentru intrarea in senat, o face in se intr'unu modu atatu de infocatu, incat s'ar' poté crede, ca este subveniunata de guvern.

Siahulu Persiei a aflatu primirea cea mai stralucita, care numai se pote cugetá, in Paris. Nu scimu in catu persón'a prea innalta a siahului persianu Nasr-ed-Din, sup'r'anumitu „regele regilor", a impusu francesiloru, diurnalele celu pucinu scriu, ca poporatiunea Parisului s'a purtat' forte rece facia de persón'a domnitorului absolutu alu Persiei, atata in se potemu se conchidemu din cele intemplate, ca francesiloru le-au fostu mai multu de reclam'a splendorei parisiane, de reinprospetarea ei, de catu de incantarea siahului. Franci'a nici nu este directu interesata facia de Persia. Iose fia cumu va fi, siahulu, catu pentru innalta persón'a sa, este in adeveru incantatu de grandios'a, stralucit'a si amabil'a priimire, care iau facut'o Parisulu. Tóte i s'au facutu siahului, festivitatati preste festivitatati, in palatulu presidentialui, in teatru de opera, in circulu des Champs-Elysees la Versailles, in museulu dela Souvre, care a fostu iluminat cu flacari bengalice intr'unu modu de minune frumosu si impuatoriu, i se facura in onorei si alte spectacule de focu artificiu, se onorà in fine si cu una (Zapfenstreich) retrasa si cu unu conductu de facile grandiosu, care a constat din 6000 de purtatori de facili, cari implura bulevardele si Champs-Elysees.

Atitudinea cea rece a publicului spectatoriu se prefacă in se in entusiasmu cu ocasiunea revistei celei mari militare dela Longchamps. In cinci colone au fostu asiediate trupele in numeru de 80,000, sub comand'a maresialului Mac Mahon. Acesta cu statulu maioru, in care se aflau si ducii orleanisti de Aumale si de Nemours, au asteptat pe siahulu Persiei la port'a de Madrid.

Siahulu dupa ce a sositu a incalecatu unu calu de parada ornatu cu o siaua forte pretiosu lucrata cu aur si petrii scumpe si a calaritu in fruntea comandei francese dealungulu colónelor militare pana la tribun'a ridicata anume pentru scopulu acest'a. Acolo se dete diosu de pe calu, si defileul celu mare incepù innaintea siahului la 3 óre, si durà o óra si diumatate. Publicul a eruptu in strigari entusiasmante mai cu séma la defileul regimentelor cuiassiriloru, cari fura priimite cu aclamatiuni frenetic. Siahulu a fostu prea multiumitu si multiumindu lui Mac Mahon, se dice, ca ar' fi disu, ca in viati'a sa nu ar' fi vediutu trupe mai frumóse si mai brave că aceste francese. Revist'a dela 10 Iuliu nu pucinu a contribuitu la resuscitarea ideilor de resbunare intre francesi, care impregiurare nu remase neobservata din partea nemtilor „ingrijati."

„N. Viener Tagblatt" scrie, ca numerulu actiunilor calei ferate ostice unguresci, cari protestéza in contra decisiunilor falmose ale celei din urma adunari generali, se maresce din di in di. Unu anumitu d. Schönberger din Vien'a sta in fruntea agitatiunei in contra acelor decisiuni ale societatii numitei cali ferate, si voiesce se calatorésca prin Germania, Oland'a si Franci'a, cu scopu de a formá o coalitirne de actiunari ai calei ferate ostice. Intre altii au transis 1500 actiunari dintr'o cetate bavaresa protestulu loru dlui Schönberger. rugandulu, că se-lu tramita regimelui unguresc. Se'ntielege de sine, ca acésta miscare opositiunale nu le vine necidcum la socotela dlui Kerkapolyi si interesantilor. In casu candu, in urm'a presiunei din afara, ar' trebui se abdica adunarea generala, d. Kerkapoli ar' fi silitu a procurá insusi paralele spre completarea constructiunei calei ferate ostice. Si de unde se iè banii déca nu dela sermanii actiunari? „Tagblatt" mai voiesce se scie, ca spre a implé cup'a amaratiunilor pentru d. Kerkapolyi si interesanti, unu numeru de actiunari esterni ar' fi resoluti a cere chiaru interventiunea guvernelorloru respective.

Blasiu 15 Iulie. Corespondentele cu cruce din Pest'a, se vede ca nu a luat in nume de bene observatiunile facute la cate-va neesactitati, si vine de nou cu una replica de trei colone ale Gazelei de lunga, in care dupa multe loviture in drépt'a si stang'a in urm'a urmeloru totu recunóisce, ca a fostu comisu celu pucinu una neesactitate, in punctulu chiamarei laiciloru la unu consiliu pentru fundatiunea Siulutiana. Un'a la mana.

Alt'a este, ca corespondentele cu cruce inca recunóisce destinctiunea intre Capitulu si Consistoriu, si asia cauta se recunóasca si acea, ca e neesactu a face responsabile pre Capitulu pentru administratiunea delegatiloru Consistoriului, fia chiaru si capitulari acesti delegati. Ér' delegatii, cumu scie tota lumea, nu suntu responsabili nimenui altuia, de catu delegantelui loru.

Dér' la urma vene corespondentele cu cruce in replic'a sa, si cu una intorsura de mana dice, ca „sub Capitulari" nu a intielesu numai pre Capitulari. Este ast'a esactitate? Dupa logica, in vorbire totu cuventulu -si are insemnarea lui si numai un'a, nu döue; dupa care regule si Capitulari nu poté insemná alt'a, de catu numai capitulari. Inse —

Pote corespondentele cruciatu vrea se dica, ca a batutu sieu's, că se se precépa ép'a, dupa pro-

verbiul romanescu. Ei bene; dăr' corespondentele nece acum nu ne prea spune, că pre cine a mai intielesu „sub Capitulari,” ci numai ec' a asia: unii domini, cari etc.

Curagiu! spune, ce ai la anima, ca totu se vedu unghile pisicei.

Corespondentele cruciatu, totu in replic'a sa, pune si unele intrebari curiose lui X.

Inse X nu are de a face cu intrebarile corespondentului.

X avu de scopu, numai se arate unele neesactitati ale corespondentului, si l'a ajunsu.

Alte intrebari, déca mai are corespondentele, puna-le cu ocasiunea consiliului, ce se va conchiamá catu mai curendu, si -si va capetá, sperezio, respunsulu catu se pote mai esactu.

Cu acestea inchiaiandu, mai multe nu are aici de observatu

X-Z.

Protocolulu

siedintiei IV. a congressului archidiecesanu alu Albei-Iulie si Fagarasului, conchiamatu in trebile scol. pre 1 Iuniu 1873 la Blasius.

22. Conformu decisiunei din siedint'a de eri, adi in 4 Iuniu st. n. 1873, fiendu pre la $9\frac{1}{2}$ ore membrii congressuali adunati, prin deputatiune invita pre p. metropolitu la siedintia, carele infacianduse, deschide siedint'a IV. si mai inainte de tóte dà prin notariulu Ios. Popu citire protocolului siedintiei trecute, carele cu pucine modificari

„din partea adunarei se si primesce si autentica.“

23. Presedintele face cunoscutu adunarei, cum ca notariulu Ar. Densusianu, silitu prin cause familiare neamenaveri, s'a departatul dela congressu; deci propune a se alege in locu-i altu notariu.

„Prin acclamatiune se alege membrulu Iosifu Crisianu.“

24. La ordinea dilei se pune reportulu comisiunei de 6, esmise pentru censurarea actelor congresselor districtuali, alaturat aici sub K), carele prin reportatoriulu Ioane Porutiu se si citesc in estensu; totuodata reportatoriulu din partea sa comunica adunarei, cum ca densulu a presentat comisiunei de 6 unu votu separatu, si cere se i se concéda si perlegerea acelui-a. Congressulu dupa ce presedintele comisiunei Ios. Hossu face cunoscutu, ca opiniunea, prin reportatori, votu separatu numita, fiendu in faptu unu proiectu atingatoriu de lucruri, ce nu au nici una legatura cu cestiunea, spre a carei deslegare fù esmisa comisiunea, acest'a nu l'a potutu admite si a-lu inaintá că votu separatu congressului; dreptu-ce propune, că congressulu, trecundu preste cererea speciale a reportatoriului, se intre in pertractarea reportului comisiunei. Aceasta parere sprigionita de G. Baritiu, si din motivulu, ca proiectul reportatoriului I. Porutiu că atare era de a se inaintá congressului prin comisiunea de motiuni au prin presedinte,

„congressulu trece la pertractarea meritória a reportului comisiunei.“

Reportulu comisiunei imparte cele 718 scole poporali din archidiecesa in privint'a calitatei loru in cinci clase: in cl. I. infrandu pre cele deplinu corespondatorie legei de instructiune din 1868, afila 11 (afóra de cele 9 din fostulu I regimentu rom. de marginie); in cl. II. de cele cu forte pucine si neinsemnate defecte, cari se potu usioru delaturá: 288; in cl. III. si IV. de acele, spre a caroru sustinere trebue se se insociésca mai multe comune la olalta, seu inventiatur'a se se dè prin docenti ambulanti: 337; in fine comune confesiunali, caroru nici-decatu nu le stà in potere a sustiené o atare scola, cum o poftesce legea instruirei poporului: 69.

Facia cu aceasta specificare congressulu decide urmatorele: a) celoru din cl. I, cari suntu puse cu numele in reportulu comisiunei, li se rostesce re-cunoscinta; b) cu privire la cele din cl. II. róga pre maritulu ordinariatu archidiecesanu se iè necesariele mesure, că si pucinele si neinsemnatele loru defecte se se delature de totu, că se corespundia pre deplinu legei.

Incatu pentru cele din cl. III. si IV. presie-

dentele propune, că congressulu se se dechiare, care principiu ilu preferesce, acela, că in catu mai multe comune din clasele aceste se se tenda a se infiin-tá una scola comuna confessională seu se se aplice unu docente pentru mai multe scole confessionale.

Dupace au vorbitu la acestu obiectu dd. Ludovicu Csatto, Basiliu Duca, Gavrilu Popu si altii

„congressulu primesce propunerea comisiunei, că adeca dupa impregiurari se se nsuireze si unulu si altulu din cele dòue principia.“ —

Ajungandu la comunele din clasa a cincia si referenduse si punctulu alu cincilea alu reportului comisiunei — se suleva prin presedinte cestiunea, că in acele comune cu poporatiune gr. cat. si gr. or., unde comun'a nostra besericésca nu e in stare de a -si sustiené scol'a s'a confessionale — invocese congressulu, că pe calea cointelegeri intre organele ambeloru confesiuni se se intemeiéze scola coresponditoria comună cu caracterulu confessionale alu maioritatiei locuitorilor respectivei comune, a partienetória de un'a din ambele confesiuni. —

Dupace acésta propunere a comisiunei o partinescu si saluta cu tota caldura animei Gregorie Silasi, Simeonu Balinth, Iosifu Crisianu, Axente Severu si mai multi altii — ér' cu deosebire George Baritiu a facutu unu resumatu istoricu despre incercarile si pana acumu facute din partea ambeloru besericí pentru midiulocirea bunei intelegeri asupr'a cestiunei acestei de o importantia atatua de vitale pentru cultura si natiunea nostra, care durere pana acuma nu dusera la resultatu. —

Congressulu acceptéza propunerea comisiunei si o recomenda cu totu adensulu venerabilului ordinariatu spre executare. —

In reportulu seu comisiunea propune si aici sub L) alaturat a tabela de intrebari, spre a se eruá catu mai acurat datele despre starea scolelor confessionali archidiecesane, că acele date se servésca de baza mai secura la luarea measurelor de imbunatatirile, ce ar' fi a se mai face la scola. —

„Congressulu o apróba si o recomenda veneratului ordinariatu spre intrebuintiare.“ —

Se iè apoi la desbatere punctulu privitoriu la inbunatatirea salariului inventiatorilor si dupace propunerea comisiinnei, că leafa docentilor se fia celu pucinu 200 fl. v. a., o partinescu Simeonu Balinth, Severu Axente si prof. Munteanu, ér' Ios. Crisianu propune numai 150 fl. v. a.

„Congressulu primesce propunerea comisiunei.“

Acea propunere a comisiunei, că in acele comune, unde cele 5 percente dupa contributiunea directa nu ar' ajunge pentru sustinerea scoliei, acolo se se provóce comun'a besericésca a se dechiará, ca in ce modu voiesce a supleni diferentia pana la cele 200 fl. salariu si alte recerentie. —

„Congressulu o primesce.“

Acea propunere, că se se faca pasi la inaltulu guvernului pentru că in scoterea inpositelor facute in favórea scolelor confessionali gr. cat. prin organele sale administrative se dè mana de ajutoriu,

Congressulu inca o primesce si pre langa espressiunea acelei convingeri, ca in denegarea acestui ajutoriu din partea organelor administrative civili jace una din cele mai mari impedecari, ce se stavilesca in calea inaintarei culturei poporului, — recomenda veneratului ordinariatu, că se faca pasii cei mai energici in obiectulu acest'a. —

Acea propunere a comisiunei, că la scoliele enumerate sub clasa a 3-ia si a 4-a se fia indeatorati preotii, pre langa una remuneratiune posibile de o camdata a supleni si officiulu de docente, si a se rogá guvernulu pentru estinderea legei in partile sale favoritóre si asupr'a scolelor confessionali si modificarea aceleia in punctele sale nefavoritóre, dupace la acésta cestiune a vorbitu canoniculu Negruțiu, Simeonu Balinth, carele propune, că atari preoti, cari suplenesc pe docenti, se fia mai bine provieduti din ajutoriulu imperatescu, — apoi dupace acelu amendamentu alui Axente Severu, că la teologia morale se nu se mai primésca de catu individii, cari au servit u docenti 7 ani, ér' la hie-

rotonire numai clericii, cari au servit u docenti 3 ani, nespriginitu au cadiutu, —

„Congressulu acceptéza propunerea comisiunei si o concrede ordinariatu spre mai departe rezolvire.“ —

Propunerea comisiunei că inaltulu guvernului se fia rogatu, că in intielesulu §-lui 39 de instructiune se dispuna, cum ca acolo, unde se face comisiunea seu segregare, partea determinata in lega se se escinda si pentru scol'a confessionale, dupa ce emendamentul lui Axente Severu, că se midiulocésca pe calea bunei cointelegeri intre conproprietari escinderea ataroru competentie pe partea scolelor si pana candu s'ar' intempla definitivu comasatiunile si segregarile anticipative, fiendu acésta propunere din punctu de vedere alu legilor in vi-góre combatuta de Ios. Crisianu si Ios. Popu, a cadiutu, si dupace Nicolae Solomonu propune, că acolo, unde dejá s'au intemplatu comassatiunea seu segregatiune, si s'au ruptu parti pentru scolele comunali, ér' scola comunale nu exista, se se confere scol'e confessionale respectivulu cuantu, —

„Congressulu primesce propunerea comisiunei cu adausulu propusu de Nicolae Solomonu.“ —

(Va urmá.)

Dela expositiunea unguréna.

(Scandale). D-vóstra veti fi vediutu din dia-riele maghiare „P. Napló,” „Hon,” si din mai multe altele, ca ministeriulu ungurescu ajunse in neplacut'a positiune de a exmitte comisiune cerce-tatória asupr'a comissarilor sei de expositiune trami si la Vien'a. Scopulu acelei comisiuni este, că se descopere si se dea pe facia nu numai incapacitatea, ci si grósele abusuri pe care le-ar' fi facutu acei comissari, si anume se scótia la lumina unele sume de bani, cheltuite fara că se lise védia urm'a; ca-ci adeca diariale maghiare vorbesu de cate 10,000, 20,000 pana la cate 29,000 fl., risipiti mai multu in ventu. Intre altele se arata d. e., ca modest'a ciarda (ospetaria tieranescă) edificata in prater ar' fi costat la 29,000 fl., ér' mobilia-riulu cancelariei comissariului vreo diece mii s. a. m.

In „Gazeta,” in „Federatiune“ etc. se vediuta cateva reclamatiuni doréróse din caus'a bajocurei ce s'a facutu poporului romanescu in expositiunea dela Vien'a. Scriitoriulu acestoru linii le-a cititul pe tóte si — dupa cumu cunóisce elu lucrurile, pote se dica in cugetu curatul, ca acei corespondenti scri-sera cu destula crutiare. Bajocur'a purcede curatul din ura si urgía nationale. De altumentrea asia ceva li s'a intemplatu inca si sasiloru carii in alte casuri si pe alte terrenuri au fostu crutiati si chiaru resfatiati pana acilea si inca sub pretestu, ca vedi-dta, se nu fia asupriti de valachi. Dintre sasi au tramisu multi industriari cateva sute seu si mii de obiecte la expositiune, se intielege inse ca fia-care a figuratu si a voitul se figuredie acolo numai sub numele si connumele seu nemtiescu. Totu asemenea au mersu si dela nemtii cei numerosi din Ungari'a fórtate multe obiecte de expositiune, fise, érasi sub numele loru cele nemtiesci. Maghiarulu curatul, că rassa asiatica, pote se fia orce, numai industriariu in sensu mai inaltu si nici comerciantu nu este si nu pote se fia; capatien'a lui nu este facuta pentru asia ceva, cumu nu e facuta nici pentru matematica, musica, sculptura s. a. Industria si arte curatul maghiare nu essista, ci essista in oresicare gradu unguréna, representata mai vertosu prin nemti, prin unii jidovi etc. De aici urmá, ca partea unguréna a expositiunei era se se presente lumei mai multu că nemtiesca. Aceasta impregiu-re inpinse pe unii comissari la mesuri desperate pana intru atat'a, in catu anume unulu cutediasi a provocá pe ómeni că se -si maghiarisedie numele la momentu, éra unde vedea ca nu 'i pote indupláca, facea ce facea, si aruncá seu asiedia obiectele loru in cate unu anghieletiu, unde adresele loru se nu bata la ochi. Dintre romani a patit'o fabric'a de papiru dela Zernesci, ca-ci fabricatele

ei fusera stramutate dela unu locu fôrte accomodatu, tocma susu intr'unu dulapu inaltu, unde se nu le pôta vedé nimeni. Din Brasiovu au concursu preste 200 de industriari, inse abia li se vede urm'a. In una de dile a lipsit fôrte pucinu, ca agentulu plenipotente alu Brasiovului nu s'a luatu de peptu cu unulu dintre comissari. De altmentrea casulu acest'a scarnavu s'a fostu publicatu in „Kronst. Zeitung“ in Maiu a. c. Din tôte acestea si din sute de alte casuri se vede curat, ca partea cea mai fanatică a natiunei maghiare genetice si a reneagilor sei inca si din cate una parechia de ciobote, din funaria si curelaria, din peptenaria si periaria etc. face preste totu cestiune de limba si nationalitate. Asia ei inpingu lucrulu la extremitati, la ultimele consecente, nu numai acilea in tiéra, nu numai in districtulu Fagarasiului, in Zarandu si Nasaudu, in Brasiovu si Segisiora, in tota Serbimea si la Slovaci (2 milioane), ci inca si in strainatate. Ei voru in poterea bracialoru, de sila de nevoia, se éssa in facia lumei cu minciun'a colossale, că si cumu territoriulu Ungariei si alu marelui principatu alu Transilvaniei ar' fi locuitu numai de maghiari. De ar' cutediá unu némtiu elvetianu se pretendau dela francesulu séu italianulu totu elvetianu, că se 'si germanedie numele si inca la expositiune, séu de ar' face asemenea unu vallonu din Belgia cu unu compatriotu flandru (flamend), credu ca ar' fi trasnitu si fulgeratu prin galleriile loru, éra acasa la ei ar' fi facutu din asemenea casu la momeutu cestiune politica din cele mai grave.

Ore candu voru veni maghiarii la convictiune, ca popórale nemaghiare nu se voru mai maghiarisá catu va fi lumea si pamentulu? Pe acestu terenu fortia brutală, că si minciun'a, că si perfidi'a si tôte artificiosele apucaturi suntu demascate, neutralizate, desarmate pentru totu-deaun'a. Productele literarie s'au adunatu, déra nu s'au expusu, celu pucinu pana in Iuniu inca nu era expuse. Pentru ce nu? Cá se nu védia lumea, ca alte natiuni inca au cate ceva. Porturile, costumele nationali s'au aruncatu la o parte, intr'unu anghiuletiu. Si apoi ce? Numai cu atata au disparutu majoritatea locuitorilor din tierile corónei ungurescii? Éca unde duce fanatismulu si orbulu egoismu: la consecențele cele mai absurde si mai ridicate.

Pentru că se nu crêda cineva, ca acestea reflexiuni le facem numai noi, tragemu attentinea lectorilor si la diariile scrise in alte limbi de ale Ungariei, éra pentru că se védia si aci, cumu au cunoscutu si altii pe acei comissari, reproducemu din una epistola de dato Vien'a 30 Maiu cœteva passage in limb'a originale.

„Ich muss mir hier jeden Quadratzoll erst erkämpfen, denn das ungarische Ausstellungs-commissariat hat Raumzuweisungen ertheilt, enorme Beträge dafür erhoben, und sind die Plätze tatsächlich nicht vorhanden. Mit dem rechten Namen bezeichnet man diese Handlungsweise mit dem Namen Schwindel.“

„Dass die Installation langsam vorwärts geht, hat seinen Grund darin, dass erstens alles Nichtungarische in den Hintergrund gedrängt wird, zweitens mit diesen Arbeiten Kräfte betraut sind, die der Sache nicht gewachsen und die Unfähigkeit selber sind.“

„Ihre Papiere waren bereits installirt; als jedoch von anderen Firmen Gegenstände einlangten, wurden selbe — während ich in der landwirtschaftlichen Abtheilung beschäftigt war, — in ein höher gelegenes Fach gedrängt. Es geht nun der Kampf nach Pfingsten von Nenem los, und Sie können Ihre Gegenstände eigentlich noch immer nicht als definitiv installirt betrachten etc. etc.“

In Gaze'a internationale de expositiune care se inparte cu Neue fr. Presse, citim din 19 Iuliu, ca cas'a tieranésca croata se afla confiscata si ocupata de catra d. comissarii ungurescii, pentru că famili'a domniei sale se o aliba, cumu amu dice, casa de véra si se nu platésca bani de cuartiru. Publicul care merge pe la acea casa voindu se védia

cumu locuesce si poporulu croat, o afia totu-deaun'a incuiata. In adeveru asiá ceva numai unu unguérén va cutediá se faca.

REGULAMENTULU

pentru disciplin'a besericésca in România, votat de sinodulu besericiei autocefale ortodoxe romane din România in sied. sa din 22 Maiu 1873, sanctionat de Domnitoru prin decr. din 7 Iuniu 1873, nr. 1183.

(Urmare.)

Regulamentu. Pentru disciplin'a monachale.

CAPITOLULU I.

Primirea la vieti'a monachale.

Art. 1. Nimeni nu pôte fi tunsu in monachismu fara incuviintarea santului sinodu.

Art. 2. Celu ce voiesce a se consacrat la vieție monachicescă, trebuie se dea mai antaiu suplica la episcopulu eparchiotu prin care se declare dorint'a sea precum si motivele ce -lu au indemnatu la acesta.

Art. 3. Suplic'a se fia insocita de una marturia din partea comunei; in ea se se constata versta, trépt'a séu meseria, de este insuratu séu nu, de are copii séu nu. Déca este séu a fostu insuratu se se constata ca s'a despartit de soci'a s'a prin formele legali, ori prin veduvia; séu ca sociul ce remane in societate, de buna voia se conglasuește la hotărârea luata de celu-altu de a primi schim'a monachică. Déca are copii, se se constata de nu are inca catra ei datorii parintesci de implitu, se se infacișează testamentulu de regula rea ce a facutu cu avereia s'a, déca o posiede. De asemenea se se constata déca petitionariulu este scutit de darile catra statu precum si déca nu are datorii neplatite.

Art. 4. Episcopulu primindu asemenea suplica, déca gasesce indeplinite tôte constatarile aretate mai susu, mai lasa suplicantului in unu timpu de una luna de dile spre meditare asupr'a hotărârei séle de a -si consacrat la monachismu. Déca suplicantulu nu infacișează documente despre constatarile aretate mai susu, suplic'a se tramite protoereului respectivu spre cercetare si constatare de impregiuarile aretate in Art. precedentu.

Art. 5. Déca suplicantulu dupa finirea termenului de una luna de dile remane statornicu in decisiunea luata, atunci episcopulu 'lu recomanda superiorului monastirei, unde suplicantulu doresce a petrece vieti'a s'a spre a -lu supune ispitirii canouice.

Art. 6. Déca monastirea aceea nu este in eparchi'a episcopului respectivu, atunci acesta -lu recomanda, cu tôte documentele relative la casu, epi-scopului, in a carui'a eparchia este monastirea, dupa care si suplicantulu trece sub jurisdictiunea canonica a acestui din urma.

Art. 7. Termenul ispitirii in monastire pôte fi mai lungu séu mai scurtu, dupa chibzuirea episcopului si dupa informarile ce primesc dela superiorulu monastirei. In totu casulu cercarea conformu canónelor (sinodu antaiu—doilea canonu 5) se se prelungésca nu mai pucinu de siése luni déra nici mai multu de trei ani. Hotărârea termenului intre aceste dône margini se lasa la chibzuirea episcopului. Celu ce la acestu intervalu n'a datu dovedi in de ajunsu despre vocatia monachala, superiorulu se-i faca cunocutu a se reinturna la lume.

Art. 8. Superiorulu aplicandu regulile monachice asupr'a fratelui supusu cercarii va observa conduit'a lui cu scrupulositate si déca se va increditia de statornicia hotărârii si de vocatia lui la monachismu va reporta episcopului eparchiotu, cerendu invoreea de a-lu tunde in schima.

Art. 9. Episcopulu eparchiotu, cu descrierea tuturor lucrarilor precedente in cestiunea cere-rilor suplicantului de a fi admis la monastire, va cere la santulu sinodu invoreea tunderii in monachismu si, dupa primirea unei asemenea, va bine-cuventa cererea superiorului pentru tunderea perso-nei incercate.

Art. 10. Déca in timpulu incercarii fratele ar' fi in primejdia de mórte si ar' cere calugaria că cea mai de pe urma dorintia ce pôte adressa confratilor sei pentru mantuirea sufletului, atunci superiorulu cu invoreea episcopului eparchiotu se-lu tunda in calugaria, conformu hotărârii canónelor pentru asemenea casu (canonu 5, I-II. 25 alu santului Nicifor Marturisitoriulu). Déca in se unu

asemenea s'ar' insanatosia, atunci se voru face lucrările catra sinodu prevedute in Art. precedentu cu aretarea casului esceptionale.

Art. 11. Tunderea in monachismu nu se permite a se face de catu numai prin monastiri si dupa regulile stabilite mai susu.

Art. 12. Orce persoană din clerus va cutediá a tunde in monachismu pe cale, va cadea sub judecata besericésca. Ori-cine va primi monachismulu afara de cuprinsulu Romaniei si fara permisiunea si bine-cuventarea santului sinodu, nu se va putea bueură de drepturile acordate de legi clerului si monachismului romanu.

Art. 13. Celu ce s'a consacrat la vieti'a monachică, s'a desfacutu de tôte legaturile séle materiali cu lumea; avearea s'a o a impartit uci se cuvenia, oprindu pentru sine numai catu 'i ar' fi de trebuinta pentru existenti'a s'a in monastire, d'er' si acést'a, dupa ce se va calugari, trece in folosulu comunitatii parintilor din monastire.

Art. 14. Nimeni nu pôte cere dela monastire intretinere, déca nu este din numerulu monachilor, a caror'a intretinere se prevede prin bugetulu statului.

Noulu admisu la calugaria va trai pe compt'a s'a, pana ce s'ar' face vacantia prin móretea séu esirea din monastire a vre unui'a din monachii ce se intretienaa de monastire.

Inscrierea in locurile vacante se va face in ordinea vechimei in monastire si a meritelor aspirantilor la intretinere.

(Va urmá).

Reportu generale despre agendele societatei de lectura a teologilor din seminariulu archidiec. gr. cat. centrale din Blasius.

(Capetu.)

Activitatea si zelulu membrilor in anulu acest'a inca a benemeritat, ca-ci ei -si cunoscera prea bene sublim'a loru chiamare, care e progresulu in sciintia si cultura, dă, pentru ca acestea le reclama imperiosu spiritulu tempului, acestea suntu devis'a unui popor ce voiesce a trai si a invinge, ér' poporul lipsit de scientia si cultura e lipsit de putere si vietia. Dreptu acea petrunsi de spiritulu nationale si amórea religiunei, condusi de o concordia adeveratu fratiésca au si corespunsu misiunei loru, desvoltandu inca dela inceputulu anului o activitate deosebita, carea a durat in armonia in totu decursulu anului curent, cea ce se vede din protocolulu siedent., unde la fia-care siedentia estraordinaria parte s'au declamatu poesie, parte s'au prelesu operate originarie de cuprinsu religioso-morale si istorico-nationale si anume: „Unu cuventu catra membrii societatei“ de Vasiliu Andreia teol. a. IV, „Scientia“ de Artemiu Codarcea, „Cateva cuverte in memori'a lui Simeone Barnuti“ de Nicolau Galea; „Scientia, libert. si concordia fericescu o natuine“ de Georgiu Munteanu; „Stefanu celu mare“ de Petru Precupu; „Superstitiunea si ateismulu escita pasiunile, ér' Theologi'a le moderéza“ de Vasiliu F. Galtelechi; „Ciganulu superbu“ poesia satirica de Iosifu S. Vasilco, si „Indiferentismu facia de limb'a de aci — de nationalitatea nostra“ totu de acel'a, „Invidia si efectele ei“ de Dionisiu Velicea toti teologi de de a IV. — „Originea jocurilor romane“ de Petru Rusu teol. a. III. „Cene uita trecutulu, uita suferinti'a uita glori'a strabunilor“ de Ioanu Campianu, „Necesitatea si folosulu ce-lu trage unu popor din istoria“ de Petru Cordea; „O lacrima pre mormentulu eroului Avramu Iancu“ de Teodoru Popu teologi de an. II. „O séra la satu“ prosa si „visulu“ poesia de Alesandru Barbulescu. „Unu visu“ si „o séra de primavera“ prosa de Petru Bucuru; „Rescòla tieranilor ardeleni la an. 1437. si aceloru din Ungari'a la an. 1513 — 16“ (o paralela) de Arseniu Bunea; „Numai prin dreptate ne potem face liberi“ de Gavrila Tataru teologi de an. I. Activitatea membrilor inse n'a incetat cu aceste, si acea fu manifestata si in publicu prin tienerea unei siedentie publice in 1 Iuniu s. n. 1873., la carea pre langa publicul din locu amu fostu fericiți a salută si unu numaru frumosu de specialitati romane, cari tocma atunci s'a adunat la congresulu scolasticu din Blasius, si pre langa tôte ocupatiunile momentose si grave ce-i incunjurau, totusi iau luatu ostenela a ne onora cu presența, pentru care le aducem cordial'a nostra multumita, totu odata multumim O. D. Simeone Simonu parochu gr. cat. care cu acea ocasiune dona societati 1 fl. 20 cr. ér' O. D. Theodoru Botu cetatianu si diurnistu la jud. sing. din locu s'a fa-

cutu membru fundatoru alu societatei cu 10 fl. in sensulu §-lui 19 din statute solvindu dejá 3 fl. Societatea lu imbracisia cu caldura si-si esprima parerea de bene multiumindui pentru atare buna-vointia. Asemenee aducemu tributulu nostru de re-cunoșcientia si multiumita venerantei superioritatii seminariale sub a carei auspicia parentesci progresă si infloresce societatea nostra. Si in fine cu viua placere aducemu la cunoșcientia O. P., ca, societatea nostra, carea pana acumu a fostu numai societatea de lectura a teologilor din Blasiu, fara de a avea ceva numire destinsa precum au alte societati de lectura, in sied. ordinaria ultima s'a botezatu de catra membrui aceleia si a primitu numele de: „Inocentiu Clainiana.“

Iosif V. Vasilco Dionisiu Velicea presied. societ. not. corespond.

Dela societatea academica „Romani'a-Juna“ din Vien'a. —

Publicului va fi inca in viua memoria, ca aceasta societate si-a inauguratu cabinetulu seu de lectura in diu'a de 3/15 Maiu a. c. — asia déra tocmai dupa unu patrariu de seculu dela reinviarea poporului si a natiunei romane. —

Junimea romana si-a datu tota silint'a, ca pre atunci, — pre candu voru fi mai multi calatori cu ocazionea espusetiunei generale de aici, — se aiba unu locu de convenire cu frati loru de unu sange si de-o mama; — se scia fia-care calatoriu din veri-care provincia a patriei romane, — ca ajungandu aici in capital'a Austriei. — poate afia pamenteni de ai sei, cu cari se-si vorbesca — limb'a dulce romaneasca. — Acestu locu de convenire O. P. romanu si iubite calatoriule, — este cabinetul de lectura alu societ. academice „Romani'a-Juna“ — III. Marokkanergasse nr. 8. — Ce este deschisul pentru fia-care romanu. —

Societati „Romania-Juna“ ei stau la dispositiune mai tote diurnalele romane din Romani'a libera. — catu si tote din Ungari'a si Transilvani'a, — afara de „Telegrafulu Romanu“ din Sibiu, catra a carei redactiune comitetulu inca se adresease fara succesu. —

Afara de diurnalele romane mai posiede cabinetulu de lectura — si o multime de diurnale germane — atatu din loco — catu si din provincia. —

Simpatia ce o au fratii nostri francesi si italianni vis-a-vis de noi, — au dovedit-o prin aceea, — ca mai multe diurnale ne ofera gratis. — Nu potemu a nu ne folosi de aceasta ocazione, si a le aduce sincerele nostre multiamiri tuturor redactiunilor romane pentru diurnalele ce ni le ofera gratis. —

Speramu, ca si bibliotec'a societati va prospera in tempulu celu mai scurtu prin buna-voint'a auctorilor romani! —

Cabinetulu de lectura este deschisul dela 9 ore antemerid. pana la 8 ore postmerid. —

Beneficiile ce le poate trage fia-care calatoriu cercetandu acestu localu, — aflam de superfluu a le insira aici; — ajunga — ca departatu fiindu calatoriulu din patria, poate afia aici din diurnalele romane, — ce s'a mai intemplatu in absenti'a sa, — si pota a se intalni cu cunoșcutii sei ce se afia in Vien'a. Fia-caru-i calatoriu, — plecandu din patria si ne sciindu la ce otelul va afia adaptostu, — i-se potu adresa epistolele seu telegramele la acestu localu, unde le va afia siguru. —

Éta iubite calatoriule! ca si aici pre pamentu strainu, — in midiuloculu atatoru elemente eterogene, — afli casa romanésca, — afli frati si si compatrioti, cu cari te poti intielege in limba-ti armoniosa! —

Te rugamu deci, — iubite calatoriule! a năuita, ca societatea „Romani'a-Juna“ — ce reprezinta tote anghirile vechi ale patriei romane, — au deschisul unu cabinetu de lectura, cu care potemu fi superbi aici in capital'a Austriei, — te rugamu — ca cercetandu Vien'a, se nu ne incungiuri pre noi, — si localulu — templulu — isvorulu literaturei si culturei generatiunei noue romane de aici, — ca-ci atunci-ti incungiuri, — despretesc patri'a si viitorulu natiunei romane! —

Ne place a crede, — a nutri dulcea sperantia, — ca veri-care calatoriu romanu cu anima nobila,

— intre raritatile Vendobonei, — -si va tiené de o datoria sacra — a cerceta mai antau cabinetulu de lectura alu societ. acad. „Romani'a-Juna“, — unde vei fi primitu iubite calatoriile, de bratia d-ale stramosijului Traianu! —

Cu acesta ocazione, comitetulu susu memoratei societati vine a aduce la cunoșcentia O. P. romanu, ca cu finea a. c. va eda unu reportu generalu despre tota activitatea si avereala dela infinitarea ei. —

Dreptu aceea, — suntu rugati toti frati si dnii membri, cari au remas in restantia cu tacsele loru semestrale si anuale — inca de candu esistă societatea „literaria scientifica“ si societ. „Romani'a“ — din contopirea carora s'a infinitat societatea de acu „Romani'a-Juna“ — a-si inplini datorintiele catu se poate mai urgentu. — Asemenea si acei frati si d-ni membrii, carii au imprumutat si bani dela societate pre langa percente moderate — pre tempu scurtu, — der' nece pana la momentu nu au solvit, — se grabesca de a se aplana cu societatea, — ca-ci la casu contrarul — atatu numele acestora, catu si celor la inceputa memorati — li se va publica in tote diurnalele; — si afara de aceea ne vomu afia in neplacuta pozitioane de ai provoca la solvire pre calea legei. —

Speramu inse, fratilor si dnii membri — ca luandu in considerare scopulu societatii nostre, — nu ne veti detrage aceea cu ce vati deobligatu, — ci din contra veti contribui si de aici inainte pentru prosperarea si inflorirea societati a carei esistenta — aici in capital'a Austriei, — servesce de o superbia pentru natiunea romana. —

Vienn'a 23/6 1873.

Pentru comitetulu societati „Romani'a-Juna“

I. Popu	S. Stefanu
presiedinte.	secretariu.

Din Romani'a mica.

Atatu Gaze'ta catu si Federatiunea publicara, dilele trecute, dupa Cur. de Iasi, cumca recolt'a anului acestuia nu va fi abundante in Romani'a, din caus'a frigului de asta primavera. Aflat dela mene, ca marturu oculariu, ca nu poate fi nemicu mai falsu de catu aceasta assertiune. Ceea ce publica Curierulu de Iasi, din o margine a tie-rei, nu se poate lua ca corolariu pentru tie'r'a intraga. Cu recolta anului acestuia nu se poate asemanta nece cea dela 1867—1868. Din tempuri nepomenite o recolta mai abundanta n'a fostu neci nu poate se fia ca cea din anulu acesta.

Mi s'a datu ocazione a strabate pre la S. Petru, Romani'a mica dela Carpati pana la Dunare, si m'amu convinsu cu ochii mei proprii despre acestu adeveru. Era tocmai tempulu secerisului, si jaceau snopii pre campu ca turci culcati de Mircea si de Mihaiu; neci n'aveau tempu omeni ca sei adune si sei faca cruci. Totu aseminea sciri aveam si din Romani'a mare, si chiaru si din Moldov'a. Chiaru de nu s'ar' fi facutu nemicu in Romani'a mare si in Moldov'a, totusi Romani'a mica singura ar' fi in stare a alimenta nu numai tie'r'a intraga, ci chiaru si una mare parte a Europei. Porumbulu aseminea este catu se poate de bunu, pre alocuri forte bunu, care-i mai tardiu, e mai micu.

Adeveratul ca porumbulu a inceputa se sufere din caus'a secretei, ince numai o ploria buna i trebuiesce, si-i va fi de ajunsu, ca se ajunga pre grau, care a intrecutu in cantitate si calitate tote prevederile agricultorilor.

Michalescu.

Nr. 166/1873.

Incunoscintiare.

Comitetulu Asociatiunei trne, in urm'a relatiunei primite dela presidiulu comisiunei sanitarie din Dev'a din 14 Iulie a. c. nr. 1, relativu la morbul de cholera, ce graseza in mare gradu, atatu in acelui Opidu, catu si in giuru, in siedint'a s'a extraordinaria de astadi, din consideratiunile sanitatiei si ale binelui publicu a aflatu de lipsa, a decide, ca tienerea adunarei generale a Asociatiunei trne conchiamata la Dev'a pre 11 Augustu cal. n. a. c. se se amane deocamdata pre tempu nedeterminat.

Ceea ce prin acesta se aduce la cunoșcentia publica cu aceea observare, ca indatase comitetulu va primi informatiuni despre mulcomirea respective

incetarea acelu morbu, nu va lipsi a anuntia de timpuriu, terminulu, ce se va desige pentru tienerea amintitei adunari generale totu in opidulu Dev'a.

Din siedint'a extraordinaria a comitetului Asociatiunei trne tienuta la Sibiu in 18 Iuliu 1873.

P. Dunca

I. V. Rusu
secret. II.

Convocare

la Blasiu pe 3 Augustu a. c. st. n. la Adunarea generale a despartimentului cercuale XX alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Din siedint'a comitetului susu cercuscrisului despartimentu tienuta in Blasiu la 5 Iuliu 1873.

Se estradă prin

Dr. Iac. Brendusianu
actuant.

Nr. 20028/4582 1873.

1—3

Concursu.

Din partea subscrisei directiuni finanziarie r. ung. toti aceia, carii suntu aplicati a primi asuprasi posturi de comisari executori de dare pe langa una diurnu de 2 pana 3 fl. m. a. si rebonificarea normale de vectura in comitatele Alb'a inferiora, Alb'a superioara, Cetatea de Balta, Hunidóra, in districtele Fagarasiului si Brasovului si in scaunele Sibiuului, Seghisiórei, Mediasului, Sebesului Rupei, Cincului mare, Mercurei, Nocrichului, si alu Ores-thiei, se provoca, ca se-si de catu mai curendu, celu multu pana in 1-a Aug. a. c. dechiararile loru respective in scrisu — pe langa alaturarea testimonialorloru loru de studia si, moralitate etatea, si cunoșcentia de limbe si occupatiunea atatu de mai inainte catu si de acumu, tote la directiunea financiaria r. ung. subscrisa, si totu-odata se insemne si postal'a statiune, la care vréu a li se tramite resolutiunile la dechiararile facute.

Sibiu in 12 Iuliu 1873.

Directiunea r. ung. financiaria.

Nr. 184 comit. f. sc. ex 1873.

3—3

Escriere de concursu.

Fiindu a se ocupă postulu de invetitoriu adjunctu la scol'a normale din Naseudu, Monoru si Borgo Prundu, se scrie prin acesta concursu pentru ocuparea acelor posturi.

Salariulu impreunat cu fia-care din acestea posturi e 400 fl. v. a., cari se capeta in rate luanarie anticipative.

Doritorii de a ocupă veri unulu din aceste posturi au se-si asterna suplicele documentate la comisiunea administrativă de fondurile scolari celu multu pana in 10 Augustu a. c.

Dintre concurrenti se voru preferi aceia, cari pre langa cualificatiunile prescrise voru ave cunoșcentia celor-alalte două limbi ale patriei, adica cea germana si maghiara.

Din siedint'a comisiunei administrativă a fondurilor scolare grantiate.

Naseudu in 5 Iuliu 1873.

Marcusiu
presied.

Toma Mihalca
secretariu.

Cursurile

la bursa in 22 Iuliu 1873 stă asia:

Galbini imperatesci	—	—	fl. —	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 , 91 ^{1/2} ,	,
Augsburg	—	—	109 ,	,
Londonu	—	—	111 , 80	,
Imprumutulu nationalu	—	—	72 , 80	,
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	68 , 10	,
Obligationile rurale ungare	—	—	77 , 50	,
" " temesiane	—	—	74 , 50	,
" " transilvane	—	—	74 , 50	,
" " croato-slav.	—	—	77 , 50	,
Actiunile bancei	—	—	978 ,	,
creditalul	—	—	218 , 50	,